

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. Емануела Иванова Райчева -- Мутафогла, д.и.

член на научно жури съгласно Заповед № Р-109-438/22.12.2017г. на Ректора на Медицински университет -- Варна (МУ – Варна)

Относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование “3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление “3.7 Администрация и управление”, научна специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)”

Автор на дисертационния труд: Силвия Николаева Ангелова

Тема на дисертационния труд: „Нагласи за развитие на иновативни фармацевтични продукти в България“

Научен ръководител: Проф. Тодорка Костадинова, д.и.

I. Биографичен профил на кандидата

Силвия Ангелова е завършила гимназия с преподаване на чужди езици “Екзарх Йосиф” в Разград, бакалавърска степен по социални дейности в СУ „Св. Климент Охридски“ и професионален бакалавър по международни дейности, след което защитава магистърска степен по фармацевтичен мениджмънт в МУ – Варна през 2014г. и през следващата година специализира Здравен мениджмънт в рамките на продължаващо обучение.

Провела е допълнителни специализации в сертифицирани курсове по "Умения за водене на преговори"; "Умения за продажби във фармацевтичната индустрия"; "Индивидуална ефективност";

"Презентационни умения"; "Комуникация и PR в здравеопазването";
"Pfizer Masterclass Meetings" - Атина, Прага, Рим.

Зачислена е в докторантура на самостоятелна подготовка по професионално направление "Администрация и управление" и научна специалност " Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)" в Катедрата по икономика и управление на здравеопазването през 2016г.

Владее английски език (експертно ниво) и немски език (начално ниво).

II. Обща характеристика и актуалност на темата на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 190 страници и съдържа 40 фигури, 25 таблици и 4 приложения. Книгописът включва 158 заглавия, от които 72 на кирилица, 69 на латиница и 17 източника от интернет.

Трудът е с традиционна и балансирана структура, а именно три глави, като в края на всяка са представени съответни изводи, въведение, общи изводи, препоръки и заключение.

Още във въведението докторантът представя основната изследователска теза, а именно че «положителните нагласи за въвеждане и развитие на иновативни фармацевтични продукти сред мениджърските екипи на фармацевтичните компании в България и медицинските специалисти са важен фактор за повишаване на бизнес резултатите на компаниите и за подобряване на лечението на пациентите със социално значими заболявания“.

Докторантът ясно представя методичните основи на своя труд, като коректно и много отчетливо артикулира цел, задачи, обект, предмет и ограничения на изследването.

Целта е формулира ясно и еднозначно - «да се изследват нагласите за развитие на иновативни фармацевтични продукти сред мениджъри на фармацевтични компании в България и медицински специалисти, с оглед подобряване на възможностите за въвеждането и развитието им, и да се разработи концептуален модел за успешно въвеждане на пазара на иновативен фармацевтичен продукт и алгоритъм за неговото приложение».

Авторът си поставя 7 основни задачи, чието последователно изпълнение води до постигането на целта.

Предмет на изследването са нагласите за развитие на иновативни фармацевтични продукти в България.

Авторът е подбрал две групи експерти, които формират обекта на проучването. Първата група са 21 мениджъри от водещи фармацевтични компании от цялата страна, работещи за развитие на иновативни продукти, като национален мениджър, продуктов мениджър, регионален мениджър и мениджър ключови клиенти. Втората група са началниците на 30 клиники и отделения в Североизточна България, които работят с иновативни продукти за лечение на социално значими заболявания в областта на кардиологията, неврологията, ендокринологията, офталмологията, педиатрията, ортопедията, нефрологията, хирургията, съдовата хирургия, хематологията и онкологията.

Прецизно и подробно са посочени ограниченията на изследването, както и основанията за тях.

Проучването е проведено от декември 2016 до април 2017 година.

Методите на изследването са подходящи и гарантират изпълнението на поставените задачи и постигането на формулираната цел. Изследователят използва комбиниран подход от количествени и качествени методи, като контент анализ, ситуационен анализ, статистически методи (дискриптивна статистика и непараметричен анализ), социологически

метод - дълбочинно интервю с две групи респонденти. Данните са обработени с SPSS v.20 и онагледени с графичен анализ.

Убедена съм, разработеното за целта дълбочинно интервю и провеждането му лично от автора, са допринесли не само за задълбоченото изследване на проблемите в дисертационния труд, разработването на концептуалния модел и алгоритъма за неговото приложение, но и ще бъдат от голяма полза в бъдещата професионална работа на докторанта.

В глава Първа “ Иновации и иновативни продукти. Характеристика, класификация и етапи на въвеждане и развитие на иновациите “ (30 стр.) последователно са характеризирани и класифицирани иновациите, представени са характеристиката на иновативните продукти и етапите при разработката на нов продукт. Направена е оценка на продуктово - пазарната структура, свързана с оценка на нуждите от въвеждане на иновативен продукт.

В глава Втора „ Специфика на иновативните фармацевтични продукти – характеристики и особености. Развитие на иновативни продукти във фармацевтичния сектор“ в обем от 49 стр. авторът разглежда спецификите на иновациите във фармацевтичния сектор и тяхното управление. Отделя внимание на развитието на иновативни фармацевтични продукти от оригинални и генерични фармацевтични компании, като представя основните тенденции на процеса в Европа и България.

Глава Трета „ Проучване на нагласите за развитие на иновативни фармацевтични продукти в България“ е най-приносната част от труда. Тази глава в обем от 48 стр. съдържа резултатите от собственото проучване на докторанта, концептуалния модел за успешно въвеждане на пазара на иновативен фармацевтичен продукт и алгоритъма за неговото приложение.

Използването на модела за въвеждане и развитие на иновативен фармацевтичен продукт би допринесло за подобряване достъпа на пациентите до иновативни продукти, за повишаване квалификацията и опита на медицинските специалисти и обогатяване на управленския инструментариум на фармацевтичните компании.

В края на труда авторът прави 7 основни извода и представя 13 препоръки, от които 4 на национално ниво и 9 на организационно ниво. Всички те са логически изведени от работата на докторанта и коректно интерпретирани.

В заключение докторантът посочва, че проведеното изследване потвърждава изследователската теза.

III. Приноси и значимост на разработката за практиката

Справката за приносите на докторанта отразява обективно основните приносни моменти. Изброените приносни моменти в дисертационния труд са лично дело на докторанта. От тях бих открила следните:

- Изработен е концептуален модел и алгоритъм за приложението му за въвеждане на пазара на иновативен фармацевтичен продукт.
- Проучени са нагласите на фармацевтични мениджъри и здравни експерти за развитие на иновативни фармацевтични продукти в България
- Дефинирани са основните етапи на въвеждане и развитие на иновативни фармацевтични продукти в България и са изведени основните фактори, оказващи влияние в

развитието на иновативни фармацевтични продукти в България.

Формулирани са препоръки на национално и институционално ниво за успешно въвеждане и развитие на иновативни фармацевтични продукти на българския пазар.

IV. Автореферат и публикации

Авторефератът представя вярно и пълнокръвно дисертационния труд.

Приложените 4 пълнотекстови публикации популяризират достиженията на дисертационната разработка.

V. Препоръки и въпроси

- **Въпрос**

Докторантът представя детайли от профила на интервюираните експерти. Представя интерес поляя, възраста и трудовия стаж на лекарите влияят ли на нагласите им за използване на иновативни фармацевтични продукти ?

- **Препоръка**

Препоръчвам на автора да продължи да публикува резултатите от дисертационния си труд и да предостави резултатите, изводите и препоръките на фармацевтичните компании.

VI. Заключение

Дисертационният труд отговаря на критериите за докторска дисертация за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” от

Закона за развитие на академичния състав и Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Варна, а именно анализирани са научните достижения в достъпната литература, поставени са актуални, значими и изпълними цели и задачи, предложен е адекватен научен инструментариум, изработен е концептуален модел и алгоритъм за приложението му за въвеждане на пазара на иновативен фармацевтичен продукт.

От рецензираните материали е видно, че образователните и научните цели на докторантурата са постигнати.

Въз основа на това, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на **Силвия Николаева Ангелова** образователната и научна степен „Доктор” в област на висшето образование “3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление “**3.7 Администрация и управление**”, научна специалност “**Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)**”

Дата: 19.02.18.

Рецензент:

